

Інструкція до практичного заняття

Тема: Особливості розвитку дітей 6-ти та 7-ми років

Мета: систематизувати, узагальнити знання студентів з теоретичних питань теми «Психологічна готовність дитини до систематичного навчання в школі». Формувати вміння здобувачів фахової передвищої освіти використовувати теоретичні знання в професійній діяльності, враховувати особливості розвитку дітей 6-ти та 7-ми років при організації освітнього процесу. Розвивати психологічну компетентність студентів, аналітичні здібності, критичне мислення. Виховувати інтерес до творчого професійного пошуку, пізнання себе; сприяти формуванню почуття власної гідності педагогів, гордості за свою професію.

Тип заняття: практичний.

Засоби навчання: інтерактивна дошка Padlet, інструкція до практичного заняття, практичні ситуації та ділові ігри.

Література:

1. Артемова Л. В. Вчись граючись. Навколишній світ у дидактичних іграх дошкільнят. – К.: Томіріс, 1995. – 112 с.
2. Богуш А. М. Речевая подготовка детей к школе. – К.: Рад. школа, 1984. – 176 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. – К.: Просвіта, 2008. – 400с.
4. Власова О.І. Педагогічна психологія: [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Власова О.І. – К.: «Либідь», 2005. – 400 с.
3. Завтра в школу / Під заг. ред. В. К. Котирло. – К.: Рад. школа, 1977. – 128 с.
4. Кондратенко Т. Д., Котырло В. К., Ладивир С. А. Обучение старших дошкольников. – К.: Рад школа, 1986. – 152 с.
5. Котирло В. К. Початковий період у навчанні школярів. – К.: «Знання». – № 7. – 1985. – 48 с.
6. Ладивір С.О. Дошкільник напередодні шкільного життя // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. - №7. – С. 4-13.
7. Ладивір С.О. Психолого-педагогічні умови розвитку інтелектуального потенціалу дитини // Актуальні проблеми психології. Т 4. Зб. наукових статей / Заг. ред. С. Д. Максименка, С. О. Ладивір. – К., 2006. – С. 50-63.
8. Тренируйте ум детей / Сост. Ю. В. Гильбух, В. А. Георгиевская. – К.: Рад. школа, 1983. – 72 с. 11.

Хід заняття

1. Вступ. Притча «Мудрість»

Приходить до батька молода дівчина і говорить:

- Тату, я втомилася, у мене таке важке життя, так багато проблем, я весь час пливу проти течії, у мене немає більше сил... Що мені робити?

Замість відповіді батько поставив на вогонь три однакових каструлі з водою, в одну кинув моркву, в іншу поклав яйце, а в третю насипав зерна кави. Через деякий час він вийняв із води моркву та яйце і налив у чашку кави з третьої каструлі.

- Що змінилося? – запитав він свою дочку.

- Яйце і морква зварилися, а зерна кави розчинилися у воді, - відповіла вона.

- Ні, доню моя, це лише поверхневий погляд на речі. Подивися: тверда морква, побувавши в окропі, стала м'якою і піддатливою. Крихке і рідке яйце стало твердим. Зовні вони не змінилися, а змінили свою структуру під впливом однакових несприятливих обставин – окропу. Так і люди: сильні зовні можуть розклеїтись і стати слабкими там, де крихкі й ніжні лише тверднуть і зміцнюються...

- А кава? – запитала дочка.

- О! Це найцікавіше! Зерна кави повністю розчинилися в новому ворожому середовищі і змінили його – перетворили окріп на прекрасний ароматний напій. Є особливі люди, які не змінюються в силу обставин – вони змінюють самі обставини і перетворюють їх на щось нове й прекрасне, отримуючи користь і знання в такій ситуації.

- Про що це історія?

Обговорення.

Сьогодні ми з вами поговоримо про дуже важливу тему. Про дітей. Про їхні вікові особливості, про взаємини педагогів та учнів...

2. Вправа з мандалотерапії «Мій професійний розвиток»

Мета: Самопізнання учасників, створення доброзичливої атмосфери в групі.

У періоди душевної кризи або коли хвилюємося, хворіємо, ми мимоволі шукаємо точку опори всередині себе. Для того щоб зцілитися, потрібно сконцентрувати внутрішні сили. Допоможе в цьому воістину чарівна терапевтична техніка - створення мандали. Мандалотерапія є однією з різновидів арт-терапії, поєднуючи в собі елементи психотерапії, енерготерапія, що допомагає краще зрозуміти себе і проникнути в глибини своєї підсвідомості.

«Все, що робить Сила світу, вона робить по колу ...» - говорили наші предки. Народжуючись, ми потрапляємо на круглу планету, вона обертається по круговій орбіті навколо Сонячного диска. Заглянемо глибше і побачимо, що наше тіло - це мікрокосм зі своїми сферичними світами - клітинами і атомами. Я пропоную кожному створити мандалу свого імені та свого професійного напрямку. Це дозволить нам краще пізнати один одного.

Мистецтво, сконцентроване в колі, володіє особливою магією: ми неначе створюємо своє священне місце захисту. Пошук себе, свого призначення завжди спрямований у центр власної особистості. Саме там, в центрі, закладений потенціал нашої душі. Мандала - унікальний засіб, що допомагає дістатися до внутрішнього стрижня і тих резервуарів енергії, які в ньому таяться. До речі, сам Юнг щодня робив замальовки в своєму блокноті: він

малював в колі спонтанні образи і спостерігав, як при цьому змінюється його стан.

Створення мандал студентами «Мій професійний розвиток».
Презентація.

3. Вправа-очікування «Світлофор»

Мета: визначити сподівання й очікування від роботи у групі.

Перед початком заняття на стіні прикріплюється великий малюнок із зображенням світлофора. Кожний учасник отримує паперові кола жовтого кольору, на яких йому пропонується написати власні очікування від тренінгу.

Після того, як усі учасники записали свої очікування, вони по черзі підходять до зображення, зачитують свої сподівання й приклеюють кола до світлофора (наприкінці заняття малюнок використовується для визначення досягнень щодо очікувань учасників).

4. Правила роботи в групі

Мета: актуалізувати правила групової роботи.

Сьогодні, я пропоную вам правила роботи нашої групи, що забезпечать нам максимальний результат від заняття та раціонально використаний час:

1. Добровільність і активність.
2. Не перебивайте того, хто говорить, ні словом, ні жестом, ні мімікою — кожний хоче бути почутим.
3. Чесність і правдивість. Не існує правильних відповідей. Правильною є та відповідь, яка насправді відбиває вашу думку, почуття.
4. Конфіденційність. При необхідності.
5. Анонімність. Під час розповіді не називайте конкретних людей, які знайомі іншим.
6. «Тут і зараз». Говорити тільки за темою, не відволікатися.
7. Будьте доброзичливими в ставленні до інших.
8. Не оцінюйте, не давайте порад.

5. Вправа «5 асоціацій про дитину 6 – 7-ми років»

Мета: актуалізувати особисте розуміння учасників, які якості притаманні дітям цього віку.

Хід вправи.

Дуже часто в своїй роботі ми користуємося асоціаціями. Я прошу вас записати 5 асоціація, які першими прийдуть вам на згадку, коли ви чуєте словосполучення «дитина 6-7-років».

Презентація асоціацій студентами.

Цікава інформація

Коли ви проведете першу зустріч з батьками дітей старшої групи або майбутніх першокласників, можна в анкету додати наступне питання:

1. Як проходила вагітність та пологи (в тактовній формі пояснити для чого це потрібно – щоб краще пізнати дитину, щоб їй було комфортно та спокійно в ЗДО та школі).

2. Яка дитина за порядком народження?

Стосовно першого питання: важка вагітність, загроза викидню, бажання зробити аборт, обвиття пуповиною (такій дитині страшно залишатися на самоті, вона плутає прийменники або взагалі їх не використовує. Такі діти швидко втомлюються або можуть хитатися на стулі, клацати ручкою – потрібно зупинити навчання – зробити паузу, відкрити вікно, впустити чисте повітря, бо таким дітям не вистачає кисню. Цю дитину можна призначати головним по провітрюванню. Таких дітей не можна садити в центрі групи або класу, бо не будуть працювати, їх треба садити або на перших партах, або на останніх. Такі діти люблять просторий одяг, їх не варто залучати в масові ігри, а призначати керівниками, потрібно часто робити фізкультпаузи. Вони керуються почуттями та емоціями, не люблять, щоб до них торкалися.

Для їх заспокоєння є **вправа «шарфик»**, який потрібно накинути на плечі, посадити на килимок і обгорнутися ним. Таким дітям потрібен особистий простір. Ноги повинні завжди стояти на підлозі, якщо вони у повітрі – відчуття незахищеності.

Якщо це перша дитина, то вона за характером недоторкана. Такій дитині постійно треба пояснювати, що вона 1 в родині, але не одна в світі, їм потрібно частіше давати відпочинок, вони не вміють розраховувати ресурси, але дуже вимогливі до себе. Живуть під девізом: якщо не я, то хто – вони перфекціоністи.

Старші діти – вони конкуренти, весь час доводять, що вони праві, ні в чому не винні. З такими дітьми треба більше говорити, що помилка – це не проблема, її можна виправити, зрівнювати з іншими дітьми. Можуть досягти всього в житті.

Середні – це діти «бутерброди». У них високий потенціал, але якщо не підкреслювати їхньої здібності, не хвалити, тоді він приверне увагу до себе негативом, поганою поведінкою.

Менша дитина зазвичай має веселу вдачу, не відчувають меж часу. Вважають, що весь світ крутиться навколо них. В таких дітей погана поведінка.

Правопівкульні – вони пишуть образами і краще вміють читати, творчі;

Лівопівкульні – пишуть фактами: день, ніч, сніг, дощ; вони довго вчать читати, читають буквами.

Симпатки – це діти, з симпатиковою нервовою системою: швидко все починають робити і швидко згасають, їх треба залучати до роботи на початку уроку. Батькам таких дітей треба радити виконувати домашню роботу від складного до простого.

Паросимпатки – довго ідуть, довго розкачуються, довго включаються у роботу, але запам'ятовують матеріал надовго, опитувати можна з середини до кінця уроку. Домашнє завдання – від простого до складного.

Підсумок сказаних слів. Налаштування на подальшу роботу.

6.Брейстормінг «Особливості розвитку дітей 6-7- років»

Що ж це за діти?

У дітей цього віку достатньо розвинене мовлення. Для них характерна пізнавальна активність.

У шестирічок переважає недовільна увага, хоча вони можуть і довільно регулювати свою поведінку, зосереджувати увагу на тому, що їх приваблює. Це час інтенсивного розвитку пам'яті.

Шестирічки - і реалісти, і фантазери. Їхня уява має велику варіативність та відіграє важливу роль. Діти дуже довірливі. Мають почуття сорому, гордості. Їхня внутрішня позиція у ставленні до себе: "Я - хороший".

Прагнення до позитивних взаємин із дорослими організовує поведінку дітей-шестирічок. Бажання заслужити схвалення дорослих і симпатію товаришів є одним із основних мотивів поведінки.

У шестирічок почуття переважають над розумом. Їхнє життя це постійні хвилювання з кожного приводу. Дітям цього віку не вистачає сили волі. Мотиви "хочу" і "потрібно" вступають у суперечність. Щоб зберегти гарні стосунки з дорослими, дитина інколи обманює.

Працездатність у шестирічок є невеликою, тому для них необхідно створити особливий режим праці і відпочинку. Особливо негативно впливають на працездатність шестирічок шум і галас. Діти з готовністю виконують вимоги педагога. Тому потрібно, щоб педагогічний вплив був спрямований на виховання моральних якостей особливості дитини. Шестирічки люблять веселитися і пусувати. Це їхній природний стан.

Є категорія дітей із невротизмом, неврозом, неврозом страху, неврозом нав'язливих станів, неврозом нетримання сечі (енурез), заїканням. Тільки особлива турбота педагога, доброзичливий стиль спілкування з цими дітьми в колективі сприятиме попередженню та подоланню їхніх негативних психічних станів.

У цьому віці вже є лідери. Педагогу дуже важливо спрямувати дітей до справжнього лідера.

Психологами встановлено, що вік від 6 до 7 років є перехідним між дошкільним і молодшим шкільним періодами. Важлива роль дошкільного періоду полягає в досягненні дитиною соціальної зрілості. З приходом до школи змінюється провідна діяльність шестирічного школяра - тепер праця, гра, творчість підпорядковані навчанню.

Початок навчання у школі – визначний момент у житті дитини. Він кардинально змінює весь спосіб її буття. Властиве дошкільно безпечне й безтурботне середовище змінюється світом, наповненим безліччю вимог, обов'язків і обмежень: жорсткий режим відвідування школи; систематична праця, укладена в більші часові рамки; нові норми і правила поведінки; виконання вказівок учителя.

Свій новий статус школяра дитина не завжди сповна усвідомлює, але обов'язково відчуває і переживає його: пишається тим, що стала дорослою; з'являється бажання бути успішною у навчанні. Для першокласника це означає те саме, що бути хорошим і улюбленим. Дитина переконана в тому, що у неї має все виходити, тому сильно переживає свої невдачі, не завжди розуміє їх причини.

Початок навчання є для кожної дитини сильним стресом – водночас із тим, що її переповнюють почуття радості, захвату або здивування, відчуває тривогу, розгубленість, напругу. У зв'язку з цим у першокласників в перші тижні відвідування школи знижується опірність організму, можуть порушуватися сон, апетит, підвищуватися температура, загострюватися хронічні захворювання. Діти можуть без причини вередувати, дратуватися, плакати. Вони легко відволікаються, не здатні до тривалого зосередження, володіють низькою працездатністю і швидко стомлюються, збудливі, емоційні, вразливі. У зв'язку з таким станом традиційно на перші тижні припадає адаптаційний період, під час якого менша кількість уроків, незначне навчальне навантаження, режим дня схожий на той, до якого діти звикли до школи.

Водночас із початком шкільного навчання відбувається вирішальна зміна соціальної ситуації розвитку дитини. Її відносини із дійсністю перебудовуються: система відносин «дитина – дорослий» диференціюється на дві частини: «дитина – батьки» та «дитина – учитель». При цьому остання визначає відносини між дитиною і батьками, дитиною й іншими дітьми. Маленький школяр стає суб'єктом соціальних стосунків і наділяється суспільно значущими обов'язками, за виконання яких отримує громадську оцінку. У першому класі для дитини вчитель стає найбільш значущою персоною. Його похвала або осуд часто важливіші, ніж оцінка батьків.

Чи замислювалися ви, чому діти не хочуть йти до школи? Обговорення.

Окремо варто зупинитися на деяких особливостях розвитку сучасних дітей 6 – 7-ми років, які варто враховувати під час організації навчання першокласників. Вони заповнені з професійних джерел нейропсихологів і нейропедагогів, де сформовано психологічний портрет сучасної дитини.

Останніми роками все більше дітей не мають бажання йти до школи.

Причини такого стану різні, зокрема:

- діти об'єктивно набагато більше знають про школу й часто з телебачення або з розмов між дорослими в негативному контексті;
- вони не сприймають вступ до школи як щось особливе, етапне. Раніше вважалося, що дитина-першокласник вже вміє себе організувати, відчуває змістовний інтерес до школи. У термінах психології, це певне «ядро особистості», яке зумовлює інші властивості, інтелектуальні та емоційні. Зараз ми не знаходимо такого ядра у дітей на порозі їхнього шкільного життя;
- для сучасних першокласників школа – це вже не те безумовно привабливе місце, яким вона була 30 років тому й закріплена в стереотипах старших поколінь.

Переважає більшість літератури з вікової психології, якою користуються у вищій школі, описує першокласників ХХ століття. Порівнюючи ту картину, що ми бачимо сьогодні, з власним дитинством або з дітьми, які приходили до школи 20-15 років тому, нинішнє хочеться назвати «неправильним». Багатьом так і здається, що дитинство, наприклад, 70-80-х було «ідеальним». В описах класиків вітчизняної психології воно виглядає як дуже «правильне». Але тоді

не може бути, що протягом всієї людської історії дитинство розвивалося, поліпшувалося, досягло свого апогею у 1980-і рр., а потім раптом стало псуватися.

У чому ж причина того, що сучасні діти значно відрізняються від своїх однолітків 30 років тому?

Передусім, батьки стали менше спілкуватися з дітьми.

За об'єктивними даними, до 70% дітей пережили родовий стрес при патології вагітності та пологів, що впливає на розвиток дітей у цілому. Зрозуміло, що стан психологічного і психічного розвитку впливає на розумові процеси, які в основі навчальної діяльності. Як відомо, першим компонентом будь-якої діяльності є мотиви.

Що відбувається нині з мотиваційною сферою молодших школярів?

Раніше основним питанням дітей 5–6 років було «Чому?» (так званий вік «чомучок»). У сучасних же дітей – «Навіщо?». Тобто діти зосереджуються не на причинно-наслідковій залежності між об'єктами і явищами, а їх цікавить сенс своїх вчинків і дій.

Отже, із сучасними дітьми треба домовлятися, повсякчас мотивувати на виконання певної роботи. Тепер не лише кожен урок чи заняття слід розпочинати так званим «мотиваційним моментом», а кожен його етап чи навіть завдання. Зважаючи, що слова дорослого не завжди відразу сприймаються учнями, доцільно повсякчас ілюструвати сказане, наприклад, готовими роботами, власним прикладом, практично (компетентісно, життєво) зорієнтованими завданнями, обов'язковою умовою яких є близький дитині життєвий контекст.

Наступна проблема – заняття дітей у вільний час вдома. Переважну кількість часу діти проводять з різноманітними гаджетами, за переглядом телепередач або за грою на комп'ютері. Як наслідок, під впливом хаотичного потоку інформації, що тисне на свідомість дитини, їй важко зосередитись, складно збагнути, що важливе. Такий стан психологи називають «ситуацією розірваних зв'язків». Отже, дітям необхідне постійне зовнішнє стимулювання, яке вони звикли одержувати з екрану, тому їм складно сприймати усне мовлення педагога чи інших дітей, у результаті – складнощі з розумінням текстів (написаних чи почутих).

Робота з шестирічними дітьми передбачає обов'язкове врахування фізіологічних та психологічних особливостей. Деякі з психологічних особливостей маленьких учнів сприяють організації навчального процесу в першому класі, а інші - ускладнюють її.

Залежно від характеру впливу цих особливостей на процес засвоєння першокласниками навчального змісту і норм шкільного життя їх можна розподілити на дві групи.

До першої групи належать психологічні особливості шестирічних першокласників, на які педагог може спиратись під час організації навчального процесу. У свідомості шестирічного учня складається ієрархія мотивів. При цьому одним з основних стає мотив встановлення і збереження добрих стосунків із дорослими та іншими дітьми. Учень прагне до визнання з

боку дорослого і намагається гарними вчинками заслужити це визнання. Маленький школяр набагато швидше відгукується на прохання і побажання педагога, ніж на жорсткі умови. Власне шкільні норми поведінки (необхідність піднімати руку на уроці, вставати для відповіді і т. д.) першокласникові краще пропонувати спочатку у вигляді гри за шкільними правилами.

Шестирічний учень ініціативний, намагається відшукати межі для "можна" та "не можна" в поведінці. Для першокласника дуже важливо побачити результати власного зростання як школяра. Маленький школяр прагне все пояснити, прокоментувати, показати, йому подобається запитувати і дізнаватися нове. Першокласник здатний достатньо довго утримувати увагу на тих об'єктах, які йому цікаві.

У другій групі перелічені психологічні особливості шестирічних першокласників, які ускладнюють процес засвоєння ними нового предметного змісту і прийняття норм шкільного життя. Шестирічний учень не може прийняти та засвоїти всі норми шкільної поведінки, часто порушує межі норм. У першокласника знання норм поведінки і оцінка себе відповідно до цих норм часто не збігаються. Маленький школяр прагне в усьому бути першим, але не може при цьому адекватно оцінити свої уміння. Він часто відчуває труднощі у взаємодії з однолітками. Емоційно важко сприймає власні невдачі, але виявляє ініціативу в критиці однолітків.

6-річна дитина швидко втомлюється, виконуючи одноманітну роботу, тому в класі потрібно забезпечити зміну різних видів діяльності. Через те урок має складатися з декількох частин, об'єднаних загальною темою. Не можна давати завдання, типові для традиційного шкільного навчання, що потребують тривалого зосередження погляду на окремому предметі, виконання серії монотонних точних рухів (в першу чергу це стосується нічим не виправданого захоплення письмом на уроках) і т. п. Оскільки дитина прагне все вивчити в наочно-образному і наочно-дійовому планах, велика увага має приділятися практичним діям з предметами, роботі з наочним матеріалом. Відчуваючи велику потребу у грі та напружено-емоційній насиченості всього життя, 6-річна дитина значно краще засвоює програму в ігровій формі, ніж у стандартній ситуації навчального заняття. Тому необхідне постійне введення в урок елементів гри, проведення спеціальних дидактичних та розвивальних ігор.

В 6 років ще існують значні труднощі з довільною поведінкою: доцільність лише починає формуватися. Звичайно, дитина вже може якийсь час керувати своєю поведінкою, свідомо прагнути виконання поставленої перед нею мети, але при цьому вона ще легко відволікається від своїх намірів, переключаючись на щось несподіване, нове, привабливе. Більше того, у 6-річних дітей недостатньо сформований механізм регуляції діяльності, яка спирається на соціальні норми та правила. Їхня активність, творча ініціатива не можуть виявлятися в умовах твердих вимог, суворо регламентованого спілкування. І якщо, наприклад, дитину сварять за те, що вона намалювала не червоне, як було потрібно, а зелене сонце з червоними променями – це красиво), у неї

замість розуміння шкільних правил виникає здивування, образа, страх помилитися наступного разу. Авторитарний стиль спілкування із 6-річними дітьми не просто не бажаний, він неприпустимий!

Учні «зет»: особливості

Нинішнє покоління учнів, народжених після 2000 року, є поколінням «зет». Можна невпинно дискутувати про специфіку нинішнього учнівства, та ліпше про це скажуть **характеристики покоління Z:**

Проблеми з увагою

Більшість педагогів наголошують на проблемах з увагою у сучасних підлітків. Є дослідження, які показують, що сучасний учень може концентруватися на чомусь лише 8 секунд, що значно менше, ніж у представників попередніх поколінь. Зворотній погляд на цю проблему полягає в тому, що такі особливості уваги є не погіршенням психічної функції, а трансформацією, спричиненою історичними умовами. Адже представники цього покоління зростають у світі, де інформаційні можливості безмежні, а от часу не вистачає. Тож їхні психічні процеси адаптуються до необхідності дуже швидко оцінювати та фільтрувати великі обсяги інформації. Вони швидко переключаються з однієї сторінки в соцмережах на іншу переходять за посиланнями вміють читати інформацію «діагонально», не заглиблюючись.

Кліпове мислення

З неуважністю пов'язана й інша особливість пізнавальної сфери «зетів» — так зване кліпове мислення. Це коли інформація сприймається краще, коли вона яскрава та невелика за обсягом, немов реклама в телевізорі. Тому учні сприймають: ліпше тексти з лінійно-послідовною логікою викладення інформацію, подану дозовано, невеликими об'ємами, з візуальними образами та графікою. Існують достатньо песимістичні думки науковців про атрофічні процеси в мозку дитини внаслідок активного використання інтернету. Але є більш оптимістична точка зору: сучасні технології сприяють розвитку нових нейронних зв'язків у мізках покоління Z.

Різноманітні, але неміцні комунікації Зетів

Якщо й можна назвати мовчазним поколінням, то лише через перевагу віртуального спілкування над реальним. Чи є в сучасних дітей проблеми з комунікацією? Через соцмережі вони знаходять собі друзів по всьому світі. Але в контактах у дитини може бути кілька сотень друзів, яких додати так само легко, як і видалити. Тому є тенденція до неміцних комунікацій цього покоління — і в дружбі, і в особистих стосунках. Водночас «зетам» властива толерантність. У них в друзях можуть бути люди різного статусу та значення: директор школи, пости якого вони постійно «лайкають» публічні люди, до яких вони самі «зафрендились» абсолютно невідомі, випадкові люди. У такій нерозбірливості «зети» не вбачають нічого загрозливого. Їхнє особисте життя достатньо прозоре — вони діляться дрібницями свого життя в мережі, не вбачаючи у цьому проблеми. Кордони між особистим та публічним у цього покоління розмиті.

Нетерплячість та егоцентричність

«Зетам» не доводилось, як поколінню «ікс», тиждень чекати улюбленого мультика по телевізору. На відміну від поколінь, яким дарували омріяні іграшки раз на рік, у Z багато ляльок та іграшок, дорогих і недорогих. Ці діти нетерплячі та вимагають швидкого результату. Через переважання дитиноцентричності у їх вихованні в сучасних родинах, це покоління ще називають «ЯЯЯ». Доступність інформації, розширення — хай і віртуальне — кордонів спричиняє думку дітей «зет» про майже безмежні можливості. Це відображається у самооцінці та вмінні наполегливо добиватися виконання своїх бажань.

З дорослими — на рівних

«Зети» не схильні до субординації, усіх вважають рівними. Часто на рівності поколінь будується і домашня система виховання. Тому покоління «зет» ближче до батьків, аніж попередні покоління. Батьки-«ігреки»: полюбляють гратися і розважатися зі своїми дітьми, балують дітей, хвалять та підвищують їх самооцінку, навіть при мінімальних зусиллях.

«Зети», як ніхто інший, потребують ігрових підходів. Також їх варто частіше хвалити — «лайкати» оцінками або нагородами. На уроках інформацію — подавати переважно графічно, завдання — конкретні, лекції — зведені до мінімуму.

7. Вправа «Психологічний портрет першокласника»

Учасники об'єднуються в чотири групи за принципом пір року.

Завдання: скласти портрет дитини 6 – 7 років з її вміннями, потребами, можливостями.

1 група з позиції батьків.

2 група з позиції педагога (вихователя / вчителя)

3 група з позиції адміністрації школи.

4 група з позиції самих дітей.

8. Робота в групах. Вправа «Лабораторія»

Аналіз педагогічних ситуацій

Ситуація 1.

Віталік, 6 років, заважає вести уроки! Постійно перебиває вчителя й відволікає однолітків. Сперечається! Голосно розмовляє і постійно грається іграшками. Учитель пояснює новий матеріал. Бешкетник Віталік у цей час напівголосно тупає ногами під партою. Коли вчитель перестає говорити, тупання припиняється. Це повторюється кілька разів. Яка реакція вчителя буде доцільною в такій ситуації? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 2.

Матвію, 5,9 років, під час уроку виймає бутерброд і починає демонстративно жувати говорить: «Я все це вже знаю. Мені нудно!» Дитині зовсім не цікаво в школі. Кожного дня нарікання. Яка реакція вчителя буде доцільною в такій ситуації?

Ситуація 3.

Аліна, 6 років, сама не слухає й іншим заважає! Непосидюща, неуважна... і ще багато всіляких «ні» та «не». Учитель розпочинає урок і раптом помічає, що вона вийняла з портфеля ляльку і бавиться нею. Увага класу перемикається на іграшку. Яка реакція вчителя буде доцільною в такій ситуації? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 4. Семен, 7 років, не вміє спілкуватися з однолітками. Постійно свариться й з'ясовує взаємини з однокласниками, а на уроці переживає через конфлікт. Соромиться відповідати перед класом. Яка реакція вчителя буде доцільною в такій ситуації? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 5.

Ви приступили до проведення уроку в класі. Всі учні заспокоїлися, настала тиша, і раптом у класі хтось з учнів голосно засміявся. Коли ви, не встигнувши нічого вимовити, здивовано подивилися на учня, що засміявся, Сашко, дивлячись вам прямо в очі, сказав: "Мені завжди смішно дивитися на вас і хочеться сміятися, коли я вас бачу. Давайте гратися.". Яка реакція вчителя буде доцільною в такій ситуації? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 6.

Учитель дає Максимові, дитині 7 років, завдання, а той не хоче його виконувати і при цьому категорично заявляє: "Я не хочу це робити! Починає падати на підлогу і голосно кричати. – Яка повинна бути реакція вчителя? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 7.

Учень 1-го класу, розчарований своїм навчанням у школі, сумнівається у власних здібностях. Після того, як інші діти активні та жваві на уроках, він говорить учителеві: "Я – найгірший учень у класі і мені ніколи не щастить. Я ніколи не зможу учитися на відмінно і не відставати від інших учнів у класі...". Що повинен на це йому відповісти вчитель?

Ситуація 8.

Платон - учень 1 класу вкотре говорить учителеві: "Я знову забув принести зошит (підручник, спортивну форму, альбом і т.п.). Мені мама не поклала". Як повинен на це відреагувати вчитель? Який із компонентів психологічної готовності дитини до школи не сформований?

Ситуація 9.

Один учень дуже тягнув руку, але ви не встигли вислухати його. Він розсердився й сказав: «Більше нічого робити не буду!» І справді, більше на уроці не працював. Ваші дії? Якою повинна бути відповідь учителя?

Ситуація 10.

Софія, учениця першого класу відмовляється сидіти з Богданом, учнем 1-го класу, пояснюючи це тим, що він їй не подобається. Як на це повинен відреагувати вчитель?

Ситуація 11.

Оксана, учениця 1-го класу купує солодощі та іграшки іншим дітям у класі для того, щоб вони дружили з нею. Ви дізнаєтеся про це. Яка має бути реакція на ситуацію педагога?

9. Вправа «Очікування»

Чи справдилися ваші очікування? Давайте поглянемо на наш світлофор. Разом з ним і наші бажання. Якщо ваші очікування справдилися, розмістіть на світлофорі, зелені кола, якщо ні червоні.

10. Оцінювання знань та умінь здобувачів фахової передвищої освіти.

11. Домашнє завдання: розробити пам'ятку «Психологічні особливості дітей 6 – 7 років» та завантажити в Moodle.

12. Підсумок заняття.

Притча «Морська зірка»

Колись один чоловік йшов берегом моря. Він помітив, що вночі море викинуло на берег величезну кількість морських равликів і зірок. Радісно, насолоджуючись вранішнім сонцем, чоловік міряв кілометр за кілометром піском.

Десять далеко він побачив, що хтось танцює на пляжі. Здивований тим, що хтось радіє життю таким дивним способом, він підійшов ближче.

Коли він наблизився, стало зрозумілим, що фігурка не танцює, а старанно повторює якийсь рух. Підійшовши ще ближче до маленької фігурки, чоловік побачив, що це дитина. Маленька дівчинка старанно збирала на березі морських зірок і кидала їх в море. Від здивування чоловік зупинився на мить, а потім запитав: «Для чого ти кидаєш в море морських зірок?». «Якщо я залишу їх на березі, - відповіла дівчинка, - сонце висушить їх і вони помруть. Я кидаю їх в море тому, що хочу, щоб вони жили».

Чоловік задумався, вражений словами дівчинки, але потім, згадавши скільки кілометрів морського узбережжя він пройшов, сказав: «Так їх, цих зірок, тут на березі мільярди! Що ти можеш змінити?»

Дівчинка на мить задумалась над словами чоловіка, а потім повільно нахилилась, підняла ще одну зірку і кинула її в море.

Потім повернулась до людини, посміхнувшись: «Можливо, ви і праві, - сказала вона, - але саме для цієї зірочки я змінила життя».

В житті кожної дитини вам відведена дуже важлива роль. Саме від вас та ваших майстерних чарів дуже багато чого залежить, але і не слід забувати про той багаж, який дитина вже має.